

Östermalms stadsdelsförvaltning

Dnr 2007-822-200

System för intern kontroll

Östermalms stadsdelsnämnd

Vad är internkontroll?	3
Väsentlighets- och riskanalys	3
Internkontrollplan	4
Rapportering av genomförda granskningar	5
Stadsdelsnämnden	5
Stadsdelsdirektören	5
Avdelningschef	6
Verksamhetschef/Enhetschef	6
Medarbetarna	6
Verksamhetscontroller/internrevisor	6
Checklista för chefernas löpande interna kontroll	8

Vad är internkontroll ?

En god internkontroll handlar om att analysera befintliga risker samt vidta åtgärder för att minimera dessa. Internkontroll är också en process, där såväl den politiska och den professionella ledningen samt övrig personal samverkar. Arbetet med internkontroll utformas så att med rimlig grad av säkerhet kan följande mål uppnås:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- iakttagande av tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer mm

Det grundläggande syftet med intern kontroll är att säkerställa att vi uppfyller lagstiftningens krav samt att de av fullmäktige fastställda målen uppfylls. Internkontrollen skall omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden skall det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.

Östermalms stadsdelsförvaltning har en decentraliserad organisation med relativt långtgående delegation av ansvar och befogenheter. Det är därför viktigt att det finns tydliga regler och en tillfredsställande intern kontroll.

Vad säger lagen om internkontroll?

Nämndens ansvar för den interna kontrollen är styrt via kommunallagens 6 kap 7§. Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnderna skall också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 9 kap. 9 § att pröva om bl.a. den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av följande regler i samråd med revisionskontoret.

Nämndens tillsyn via internkontrollplanen

Det är alltid respektive nämnd som har det yttersta ansvaret för att utforma en god intern kontroll. Stadsdelsnämnden fastställer årligen en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys väljer nämnden ut ett antal områden/rutiner som ska granskas särskilt under verksamhetsåret.

Väsentlighets- och riskanalys

I alla organisationer finns det alltid risk för att oönskade situationer ska inträffa. Om risken realiserar, påverkas organisationens möjlighet att nå sina mål. Nämndens internkontrollplan bygger på en risk- och väsentlighetsanalys. Analysen genomförs inom respektive avdelning och potentiella risker identifieras.

Väsentlighet och konsekvens

Väsentlighetsgraden kan uttryckas som ekonomiska, politiska, mänskliga och verksamhetsmässiga konsekvenser för nämnden eller för enskilda medborgare om förvaltningen har brister i hanteringen av ekonomi och/eller verksamhet eller inte uppnår målen.

Risk och sannolikhet

Risken kan uttryckas som sannolikheten för att fel, misskötsel, brister i måluppfyllelse i olika grad skall uppstå. Enheternas riskanalyser (till exempel omvärldsrisker, finansiella risker, legala risker, IT-baserade risker, verksamhetsrisker, redovisningsrisker) förtecknas avdelningsvis i en så kallad bruttolista, som är en sammanställning av enheternas riskområden. Listan kompletteras med riskområden avseende kommunmaktiges fastställda indikatorer. Synpunkter från rapporter för verksamheten relevanta områden, t ex rapporter från länsstyrelsen kan tillföras listan. De identifierade områdena analyseras därefter i matris (risk- och väsentlighet) med graden av sannolikhet och konsekvens i en skala 0 till 5.

KONSEKVENNS						
5 - Mycket allvarlig	5	10	15	20	25	
4 - Allvarlig	4	8	12	16	20	
3 - Kännbar	3	6	9	12	15	
2 - Lindrig	2	4	6	8	10	
1 - Försumbar	1	2	3	4	5	
	1 - Osannolik	2 - Mindre sannolik	3 - Möjlig	4 - Sannolik	5 - Mycket sannolik	SANNOLIKHET

Sannolikhetsnivåer för fel - risk

1. Osannolik	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå.
2. Mindre sannolik	Risken är mycket liten att fel ska uppstå.
3. Möjlig	Det finns risk för att fel ska uppstå
4. Sannolik	Det är troligt att fel ska uppstå
5. Mycket sannolik	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

Konsekvenser vid fel- påverkan på verksamheten/kostnaden- väsentlighet

1. Försumbar	Obetydlig för de olika intressenterna och myndigheten.
2. Lindrig	Uppfattas som liten av såväl intressenter som myndighet.
3. Kännbar	Uppfattas som besvärande för intressenter och myndighet.
4. Allvarlig	Är stor och fel bör helt enkelt inte inträffa.
5. Mycket allvarlig	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa.

I förvaltningsledningen sammanställs avdelningarnas riskanalyser till en gemensam risk- och väsentlighetsanalys för nämndens verksamhet. Utifrån detta upprättas ett förslag till internkontrollplan med ett antal kontrollmoment med tydlig koppling till analysen. Förslaget till internkontrollplan överlämnas till stadsdelsnämnden för beslut.

Internkontrollplan

Internkontrollplanen är en produkt av väsentlighets- och riskanalysen och styr antalet kontrollåtgärder. Tid och resurser måste reserveras för att genomföra kontrollerna. Granskningen ska verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer och fastlagda kontroller verkligen upprätthålls/genomförs.

Internkontrollplanen ska innehålla följande delar:

- Process - vilken rutin eller system ska kontrolleras
- Styrdokument som är relevanta för kontrollerad process/rutin
- Kontrollmoment, d v s vad kontrollaktiviteten syftar till att säkerställa
- Kontrollansvarig – vem som ansvarar för att kontrollen genomförs
- Frekvens och tidpunkt för kontrollen
- Kontrollmetod
- Hur och när rapportering av kontrollerna skall ske till nämnden
- Riskbedömning i risk- och väsentlighetsanalysen
- Åtgärdsplan

Rapportering av genomförda granskningar

När granskningar är genomförda upprättas en skriftlig rapport som innehåller iakttagelser, slutsatser och föreslagna utvecklingsmöjligheter. Därefter sker en sakavstämning av rapporten med de ansvariga för det område som granskats och diskussion förs kring hur rekommendationerna i rapporten ska genomföras. Resultaten från de dokumenterade granskningarna enligt internkontrollplanen rapporteras löpande till stadsdelsdirektören.

Resultaten från granskningarna enligt internkontrollplanen sammanställs och rapporteras till nämnden, minst en gång om året och dock senast i samband med verksamhetsberättelsen. När allvarliga brister konstateras ska nämnden snarast informeras i en skriftlig rapport om bristerna och vilka planerade åtgärder som förvaltningen avser att vidta för att komma till rätta med problemet.

Nämndens organisation för den interna kontrollen

Nedan beskrivs nämndens organisation för den interna kontrollen.

Stadsdelsnämnden

Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys skall nämnden välja ut ett antal områden/-rutiner som skall granskas särskilt under verksamhetsåret för att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer och fastlagda kontroller verkligen upprätthålls/genomförs.

För nämndens tillsyn ska stadsdelsnämnden enligt stadens *regler för ekonomisk förvaltning*, årligen fastställa en *internkontrollplan* som syftar till att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområde.

Nämnden ska försäkra sig om att granskningarna enligt internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig. Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder.

Stadsdelsdirektören

Stadsdelsdirektören ska, enligt stadens *regler för ekonomisk förvaltning*, tillse att en risk- och väsentlighetsanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till internt kontrollsystem. Stadsdelsdirektören bevakar löpande att planen för internkontroll följs.

Stadsdelsdirektören skall rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden erforderliga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig.

Stadsdelsdirektör ska omgående informera nämnden om det hos förvaltningen upptäcks brister i internkontrollen och även revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdagas förhållanden som medför misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär.

Avdelningschef

Avdelningschefen har ansvar för den löpande interna kontrollen över sin verksamhet. Det innebär att bygga in kontroller i sina handläggningsrutiner för att säkerställa att lagar och förordningar, de kommuncentrala regler och anvisningar samt nämndens/förvaltningens beslut och direktiv följs upp och är kända.

Avdelningschefen ska försäkra sig om att den löpande interna kontrollen är tillräcklig och vid behov vidta åtgärder. I uppgifterna ingår bl a att svara för att personalen arbetar mot de mål och de resultat som är avsedda och att arbetsmetoder och arbetsrutiner överensstämmer med kravet på en god intern kontroll.

Avdelningschefen ska årligen ta fram underlag till en risk- och väsentlighetsanalys inom sitt verksamhetsområde och vidta åtgärder vid avvikelser i den löpande interna kontrollen och rapportera till stadsdelsdirektören.

Verksamhetschef/Enhetschef

Verksamhetschefen/enhetschefen har ansvar för den löpande interna kontrollen över sin verksamhet. Det innebär att bygga in kontroller i sina handläggningsrutiner för att säkerställa att lagar och förordningar, de kommuncentrala regler och anvisningar samt nämndens/förvaltningens beslut och direktiv följs upp och är kända.

Verksamhetschefen/enhetschefen ska försäkra sig om att den löpande interna kontrollen är tillräcklig och vid behov vidta åtgärder. I uppgifterna ingår bl a att svara för att enhetens personal arbetar mot de mål och de resultat som är avsedda och att arbetsmetoder och arbetsrutiner överensstämmer med kravet på en god intern kontroll liksom för att en god intern kontroll upprätthålls.

Verksamhetschefen/enhetschefen ska vara avdelningschefen behjälplig i upprättandet av underlag till en risk- och väsentlighetsanalys inom verksamhetsområdet. Verksamhetschef/enhetschef har också i ansvar att vidta åtgärder vid avvikelser i den löpande interna kontrollen och rapportera till avdelningschefen.

Medarbetarna

Samtliga anställda är skyldiga att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten för att uppnå en säker och effektiv verksamhet. Alla medarbetare har skyldighet att rapportera avvikelser till närmast överordnad chef.

Internrevisor

På uppdrag av stadsdelsdirektören sammanställer förvaltningens internrevisor avdelningarnas risk- och väsentlighetsanalyser. Sammanställningen används som underlag när ett förslag till den årliga internkontrollplanen tas fram.

De beslutade kontrollerna genomförs enligt internkontrollplanen och en rapport över genomförda granskningar lämnas till stadsdelsdirektören. Internrevisorn ska ha tillgång till alla uppgifter som berör granskningarna.

Verksamhetscontroller/internrevisor har en rådgivande funktion inom förvaltningen. Beslut om åtgärder fattas av berörd chef och/eller förvaltningsledningen.

- - -

Bilaga 1: Checklista för chefernas löpande interna kontroll

Checklista för chefernas löpande interna kontroll

Det primära syftet med den löpande interna kontrollen är att chefen kan försäkra sig om att gällande lagar, regler och riktlinjer följs samt att säkerställa att målen för verksamheten uppnås. Kontrollerna syftar också till att säkra att resurserna utnyttjas på bästa sätt samt skydda medarbetare mot misstankar och oegentligheter. Kontrollen ska ses som ett hjälpmedel i styrningen och integreras i den ordinarie verksamheten. Det är chefens ansvar för att dokumentera de löpande kontrollerna som visar att den egna organisationen följer de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Kartlägg och analysera riskerna

I enheternas uppdrag ingår att diskutera vilka risker som finns inom den egna verksamheten för att lagar, regler och riktlinjer följs samt mål för verksamheten inte uppnås. Exempel på risker kan vara att obehörig personal delar ut fel medicin, att gällande dokumentationsregler inte följs eller att förskolebarn skadas vid lek. Enheternas riskbedömningar ska även ligga till grund för avdelningarnas riskbedömningar som i sin tur ligger till grund för nämndens årliga plan för den interna kontrollen.

Gör en riskbedömning (Risk- och väsentlighetsanalys)

För varje risk eller händelse bedömer du sedan sannolikheten att tillståndet infinner sig alternativt händelsen inträffar, samt värderar hur allvarlig konsekvensen skulle vara för enheten (se även sidan 4 i detta ärende).

Definiera vilka kontrollområden som är särskilt viktiga att kontrollera.

En avvägning bör göras mellan vad som är väsentligt, vilka effekter eventuella risker får samt kostnaden för kontroll å den ena sidan och de fördelar som uppnås i form av ökad säkerhet och effektivitet med kontrollåtgärderna å den andra sidan. En allmän princip bör vara att den interna kontrollen inriktas på att förebygga fel. Upprätta en plan för genomförande av kontrollerna

Det är viktigt att planeringen av den löpande interna kontrollen ingår i den årliga verksamhetsplaneringen. Varje chef ansvarar för denna planering.

Genomför kontrollerna och dokumentera. Notera särskilt de eventuella brister som behöver rättas till.

Utifrån enheternas riskbedömningar har cheferna ansvar för att dokumentera de löpande kontrollerna som visar att den egna organisationen följer de lagar, förordningar och riktlinjer som gäller för verksamheten. Exempelvis att enhetens rutiner efterlevs så att enbart behörig personal delar ut medicin, att enhetens rutiner gällande dokumentationsregler följs eller att enhetens rutiner för att förhindra att förskolebarn skadas vid lek efterlevs.